

VEGYES.

Amikor a főváros megszületett.

Hatvankét esztendeje immár, hogy Pestből, Budából és Óbudából egyetlen város, az ország fővárosa lett. A mi napjainkból, amikor tele vagyunk részint a megvalósuláshoz közeledő, részint a messzi jövő ábrándképei közé tartozó tervekkel, fürdővárosról tanácskozunk, fürdők átépítése a gondunk, amikor sokat emlegetett fürdőpaloták, szanatóriumok és kórházak helyett és helyén kertet, parkot létesítünk, a mi napjainkból, mondjuk, érdekes visszanézni pár percre a multba, hogy mi történt itt a főváros megszületésekor?

Akkor kezdték építeni a mai Andrassy-utat. Sugárut volt a neve. 1873. év tavaszán negyvenegy ház és nyaralót kezdtek építeni és a vállalkozók az építkezés megkezdéséig öt millió forintot fektettek bele az új, ragyogónak tervezett utcába. Májusban fogtak hozzá annak a négy sarokháznak az építéséhez, amely az ugynevezett Oktogon-teret határolja és ugyanakkor serényen dolgoztak már a Múzeum-köruton, akkor még Országuton, négy háromemeletes ház építésén, körülbelül a Nemzeti Múzeummal szemben.

Ekkor, az építkezéssel együtt fogtak hozzá az utcák szélesítéséhez, aszfaltozásához, fával beültetéséhez is. Minden ilyen átalakuláson átmenő utcát büszkén *bulvár*-nak kereszteltek el. A Váci-uton ez a „bulvári munka“ körülbelül be is fejeződött. 1874 tavaszára tervezték az országuti (múzeum-köruti) bulvár elkészítésének megkezdését azzal az elhatározással, hogy még aban az évben teljesen be is fejezik. A Kerepesi-utat (ma Rákóczi-ut) egészen a Rókus-kórházig is ekkor kezdték bulvárrá átalakítani aszfaltgyalogjáróval és faültetéssel. És már akkor tervezték a Rókus-kórház eltávolítását. Az ugynevezett bulvár meg is lett, de a Rókus-kórház kopott falát még ma is kitolja a Rákóczi-utra, hogy megszakítsa a „bulvár“-t.

Valami nagy élvezetük nem lehetett azoknak az embereknek, akik az épülő utcák mentén laktak. A Kerepesi-ut például a Rókus-kórházig föl volt dülva. Ástak, furtak mindenfelé. Kocsi nem is közlekedhetett, csak éppen a lóvasut számára volt keskeny, járható ut. Rendbehozták a vízvezetékeket, javították a csatornát és két ölnyi szélességben aszfaltozták a gyalogjarót.

A vízvezetéki csövek rendbehozatalára egyébránt nagy szükség volt. Az országban éppen akkor nagy kolera pusztított, de a fővárost annyira-amenynyire elkerülte még a járvány. Az egyik újság fősóhajtott, hogy hála Istennek, nem az emberek gondoskodása és elővigyázata őriz meg bennünket. Mert — körülbelül így folytatta — a fővárosi ideiglenes vízvezeték, amely azonban, ha Pest városától függne, örök időkig is megmaradna, olyan *rothadt vizet* ad a szomszédoknak, hogy mint a parádi vizet, befogott orral kénytelen az ember meginni.

Nagy volt a panasz, hogy rendszertelenül megy minden munka. Ezért a „bölcös városi hatóságot“ okolták. Szemére vetették, hogy helytelenül nem egy vállalkozónak, hanem többnek adta ki a munkát. Másra bízta a csatorna, másra a víz- és gázcsövek renbehozatalát, a lóvasut új sineit ismét más vállalkozó rakta le és a kövezés, az aszfaltozás is másra volt bízva. Az egyik nem törődött azzal, mennyire haladt a másiknak a munkája és ezért történt meg az, hogy sokszor föl kellett szaggatni azt a kövezetet, amelyet még csak az imént raktak le. (Mintha az ilyen panaszok még a legeslegközelebbi multban is elhangzottak volna.)

Elkészült ebben az évben vagy közel volt a befejezéshez: a vámpalota, a posta és távirda palotája, a katonai kórház a Krisztinavárosban, a Sugáruton négy nyárilak és nagy csoport lakóház, az új városháza, az Erzsébet-tér kioszkja és a magánépületek közül a Haas-palota (a mostani Vörösmarty-téren), amely akkoriban nagy feltűnést keltett: először, mert akkora árat még aligha kapott a főváros telekért, mint amekkorát a Haas-cég fizetett neki (a 350 öles telek négyszögöléért 1411 forintot); másodsor az építésköltsége miatt, amely 8—900.000 koronát tett ki és harmadszor, mert nagyon hamar, körülbelül egy év alatt készen lett a palota.